

Voorstel van wet van het lid Pia Dijkstra houdende toetsing van levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek en tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en enkele andere wetten (Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek)

Voorstel van wet

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om in het Wetboek van Strafrecht een strafuitsluitingsgrond op te nemen voor de levenseindebegeleider die met inachtneming van de wettelijk vastgelegde zorgvuldigheidseisen hulp bij zelfdoding verleent, en daartoe bij wet een meldings- en toetsingsprocedure vast te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1 Algemene bepaling

Artikel 1

In deze wet wordt verstaan onder:

commissie: commissie, bedoeld in artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding;

hulp bij zelfdoding: hulp bij zelfdoding, bedoeld in artikel 294, derde lid, van het Wetboek van Strafrecht;

levenseindebegeleider: levenseindebegeleider die is ingeschreven in een register als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg;

middelen tot zelfdoding: geneesmiddelen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van de Geneesmiddelenwet, waarmee de hulp bij zelfdoding wordt verleend;

Onze Minister: Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;

verzoeker: verzoeker, bedoeld in artikel 2, onderdeel e.

Hoofdstuk 2 Zorgvuldigheidseisen

Artikel 2

De zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 294, derde lid, van het Wetboek van Strafrecht, houden in dat de levenseindebegeleider:

a. heeft vastgesteld dat de verzoeker op het moment van de ontvangst van de verklaring, bedoeld in onderdeel e, Nederlander of ten minste twee jaar ingezetene van Nederland is en de leeftijd van vijfenzeventig jaar heeft bereikt;

- b. de overtuiging heeft gekregen dat sprake is van een vrijwillig, weloverwogen en duurzaam verzoek tot hulp bij zelfdoding, waarbij ten minste twee maanden zijn verstreken tussen opeenvolgende gesprekken met de verzoeker;
- c. met de verzoeker de overtuiging heeft gekregen dat andere hulp, gericht op de achtergrond van het verzoek, niet gewenst is;
- d. de verzoeker heeft ingelicht over de inhoudelijke en procedurele aspecten van de hulp bij zelfdoding waarom is verzocht;
- e. heeft vastgesteld dat de verzoeker in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake en van hem een aantoonbaar actuele verklaring heeft ontvangen die schriftelijk of met behulp van audiovisuele middelen is vastgelegd en die een verzoek inhoudt om hem de middelen te verschaffen met het oog op zijn voorgenomen zelfdoding;
- f. ten minste één andere, onafhankelijke levenseindebegeleider heeft geraadpleegd die de verzoeker heeft gesproken en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de naleving van de zorgvuldigheideisen, bedoeld in de onderdelen a tot en met e; en
- g. zorg draagt voor een professionele uitvoering van de te verlenen hulp, waaronder in ieder geval wordt begrepen de naleving van het bepaalde in hoofdstuk 3, met uitzondering van artikel 4, tweede lid.

Hoofdstuk 3 Hulp bij zelfdoding

Artikel 3

Indien is voldaan aan de zorgvuldigheideisen, bedoeld in artikel 2, aanhef, onderdelen a tot en met f, treedt de levenseindebegeleider in overleg met de verzoeker teneinde een tijdstip van de voorgenomen zelfdoding door de verzoeker vast te stellen.

Artikel 4

1. Na de vaststelling, bedoeld in artikel 3, schrijft de levenseindebegeleider de middelen tot zelfdoding voor.
2. De apotheker verstrekt de middelen tot zelfdoding die zijn voorgeschreven uitsluitend aan de levenseindebegeleider. Artikel 61, eerste en negende lid, tweede volzin, van de Geneesmiddelenwet, zijn niet van toepassing.

Artikel 5

De levenseindebegeleider:

- a. verschaft de middelen tot zelfdoding niet eerder aan de verzoeker dan op het tijdstip, bedoeld in artikel 3;
- b. draagt ervoor zorg dat de verschafte middelen die niet worden gebruikt door de verzoeker, zo spoedig mogelijk worden bezorgd bij de apotheker, bedoeld in artikel 4, tweede lid.

Artikel 6

De levenseindebegeleider is aanwezig bij de zelfdoding door de verzoeker.

Hoofdstuk 4 Toetsing door de commissie

Artikel 7

1. De commissies hebben tevens tot taak te beoordelen of is voldaan aan de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2.
2. In afwijking van artikel 3, tweede lid, van de Wet toetsing levensbeëindiging en hulp bij zelfdoding, maakt bij de uitvoering van de taak, bedoeld in het eerste lid, een levenseindebegeleider in plaats van de arts deel uit van de betrokken commissie.
3. De artikelen 11 tot en met 15 en 17 tot en met 19 van de Wet toetsing levensbeëindiging en hulp bij zelfdoding zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

Een lid, een plaatsvervangend lid en de secretaris van de commissie onthouden zich van het geven van een oordeel over het voornemen van een levenseindebegeleider om hulp bij zelfdoding te verlenen.

Artikel 9

1. De commissie beoordeelt op basis van het verslag, bedoeld in artikel 7a van de Wet op de lijkbezorging, of de levenseindebegeleider die de hulp bij zelfdoding heeft verleend, heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2.
2. De commissie kan de levenseindebegeleider verzoeken zijn verslag schriftelijk of mondeling aan te vullen, indien dit voor een goede beoordeling van het handelen van de levenseindebegeleider noodzakelijk is.
3. De commissie kan bij de gemeentelijke lijkschouwer of de geraadpleegde andere levenseindebegeleider inlichtingen inwinnen, indien dit voor een goede beoordeling van het handelen van de levenseindebegeleider noodzakelijk is.

Artikel 10

1. De commissie brengt haar gemotiveerde oordeel binnen zes weken na ontvangst van het verslag, bedoeld in artikel 7a van de Wet op de lijkbezorging, schriftelijk ter kennis van de levenseindebegeleider.
2. De commissie brengt haar oordeel tevens ter kennis van het College van procureurs-generaal en van de inspecteur van de Inspectie voor de Gezondheidszorg van het Staatstoezicht op de volksgezondheid indien:
 - a. de levenseindebegeleider naar het oordeel van de commissie niet heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2; of
 - b. de situatie, bedoeld in artikel 12, laatste volzin, van de Wet op de lijkbezorging, zich voordoet.
3. De termijn, genoemd in het eerste lid, kan eenmaal voor ten hoogste zes weken worden verlengd.
4. De commissie die toepassing geeft aan het tweede of derde lid, stelt de levenseindebegeleider daarvan in kennis.

5. De commissie kan het door haar gegeven oordeel mondeling tegenover de levenseindebegeleider nader toelichten. Deze mondelinge toelichting kan plaatsvinden op verzoek van de commissie of op verzoek van de levenseindebegeleider.

Artikel 11

1. De commissie is verplicht aan de officier van justitie desgevraagd alle inlichtingen te verstrekken, die hij nodig heeft ten behoeve van:

a. de beoordeling van het handelen van de levenseindebegeleider in het geval als bedoeld in artikel 10, tweede lid; of

b. een opsporingsonderzoek.

2. Van het verstrekken van inlichtingen aan de officier van justitie doet de commissie mededeling aan de levenseindebegeleider.

Hoofdstuk 5 Wijzigings-, overgangs- en slotbepalingen

Artikel 12

Artikel 1:6, onderdeel e, van de Algemene wet bestuursrecht, komt te luiden:

e. besluiten en handelingen ter uitvoering van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding en de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

Artikel 13

Na artikel 101 van de Geneesmiddelenwet wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 102

1. Met het toezicht op de naleving van artikel 4, tweede lid, van de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek, zijn belast de ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

2. Artikel 101 is van overeenkomstige toepassing op overtredingen van het voorschrift, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 14

De Opiumwet wordt als volgt gewijzigd:

a. In artikel 4, tweede lid, onderdeel b, wordt “artikel 5, tweede en derde lid, en” vervangen door: artikel 5, tweede lid, eerste volzin, en derde lid,.

b. Aan artikel 5, tweede lid, wordt een volzin toegevoegd, luidende: De verboden inzake het aanwezig hebben zijn voorts niet van toepassing op personen aan wie middelen als bedoeld in lijst I of II zijn verschaft door een levenseindebegeleider met het oog op de uitvoering van hun verzoek om hulp bij zelfdoding als bedoeld in artikel 6 van de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

Artikel 15

De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg wordt als volgt gewijzigd:

a. In artikel 3, eerste lid, wordt onder vervanging van de punt door een komma aan het slot onder “verpleegkundige” een zinsnede ingevoegd, luidende: levenseindebegeleider.

b. Na hoofdstuk III, afdeling 1, § 8, wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 9. Levenseindebegeleiders

Artikel 33a

Om in het desbetreffende register als levenseindebegeleider te kunnen worden ingeschreven:

a. wordt vereist het bezit van een getuigschrift waaruit blijkt dat de betrokkene met goed gevolg een opleiding heeft afgerond die is aangeboden door een opleidingsinstelling die gedurende de gehele periode waarin de betrokkene de opleiding heeft gevolgd krachtens artikel 33d, eerste lid, was aangewezen;

b. is ten aanzien van de beroepsbeoefenaar die een aanvraag doet om als levenseindebegeleider te worden ingeschreven geen maatregel genomen als bedoeld in de artikelen 48, eerste lid, onderdelen c tot en met f, of derde lid, of 80, eerste lid, bij een beslissing die onherroepelijk is geworden.

Artikel 33b

Tot het gebied van deskundigheid van de levenseindebegeleider wordt gerekend het bieden van levenseindebegeleiding in overeenstemming met de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

Artikel 33c

1. De opleiding tot levenseindebegeleider heeft in elk geval betrekking op de naleving van de zorgvuldigheids-eisen en op andere wettelijke taken en verplichtingen van de levenseindebegeleider. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere eisen gesteld aan de opleiding tot levenseindebegeleider en aan de instelling die deze opleiding aanbiedt.

2. De eisen, bedoeld in het eerste lid, tweede volzin, houden in elk geval in dat tot de opleiding uitsluitend worden toegelaten personen die voldoen aan de krachtens de artikelen 18, 24, 26, eerste lid, en 32 gestelde opleidingseisen.

3. De voordracht van een krachtens het eerste lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Artikel 33d

1. Onze Minister wijst opleidingsinstellingen aan die voldoen aan de bij of krachtens artikel 33c, eerste en tweede lid, gestelde eisen.

2. Een aanwijzing, bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken of opgeschort indien de opleidingsinstelling niet langer voldoet aan de bij of krachtens artikel 33c, eerste en tweede lid, gestelde eisen.

3. Van een aanwijzing of een intrekking als bedoeld in het eerste of tweede lid wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

c. Aan artikel 36, veertiende lid, wordt onder vervanging van de punt door een puntkomma aan het slot van onderdeel d, onder 4°, een onderdeel toegevoegd, luidende:

e. de levenseindebegeleiders, doch uitsluitend voor zover het betreft het voorschrijven van middelen tot zelfdoding, bedoeld in artikel 1 van de Wet toetsing levensbeëindiging van ouderen op verzoek, en voor zover dat overeenkomstig het bij of krachtens hoofdstuk III bepaalde wordt gerekend tot hun gebied van deskundigheid.

d. In artikel 47, tweede lid, wordt onder vervanging van de punt door een komma aan het slot onder “verpleegkundige” een zinsnede ingevoegd, luidende: levenseindebegeleider.

e. Na artikel 69 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 69a

Indien het regionale tuchtcollege overeenkomstig artikel 69, tweede lid, een maatregel oplegt aan een persoon over wie is geklaagd die in de hoedanigheid van levenseindebegeleider, bedoeld in artikel 47, tweede lid, staat ingeschreven in een register en die tevens in een andere hoedanigheid of in andere hoedanigheden staat ingeschreven in een register, overweegt het regionale tuchtcollege in haar eindbeslissing, bedoeld in artikel 69, eerste lid, tevens de oplegging van een maatregel als bedoeld in artikel 69, tweede lid, aan die persoon in zijn hoedanigheid van levenseindebegeleider. Artikel 48, zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

f. Na artikel 80 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 80a

1. Indien het college overeenkomstig artikel 80, eerste lid, een voorziening treft ten aanzien van een persoon die in de hoedanigheid van levenseindebegeleider staat ingeschreven in een register en die tevens in een andere hoedanigheid of in andere hoedanigheden staat ingeschreven in een register, overweegt het college bij het treffen van die voorziening tevens de oplegging van een maatregel of maatregelen als bedoeld in artikel 80, eerste lid, aan die persoon in zijn hoedanigheid van levenseindebegeleider.

2. De oplegging van de maatregel aan de persoon, bedoeld in het eerste lid, in zijn hoedanigheid van levenseindebegeleider wordt van kracht of ten uitvoer gelegd zodra de beslissing waarbij hij is opgelegd, onherroepelijk is geworden.

Artikel 16

De Wet op de lijkbezorging wordt als volgt gewijzigd:

a. Na artikel 7 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7a

Indien het overlijden het gevolg was van de verlening van hulp bij zelfdoding als bedoeld in artikel 294, derde lid, van het Wetboek van Strafrecht:

a. geeft degene die de schouwing heeft verricht geen verklaring van overlijden af;

b. doet de degene die de middelen tot zelfdoding heeft verschaft van de oorzaak van dit overlijden onverwijld door invulling van een formulier mededeling aan de gemeentelijk lijkschouwer of een van de gemeentelijke lijkschouwers en verstrekt hen een beredeneerd verslag inzake de inachtneming van de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2 van de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

b. In artikel 9, tweede lid, wordt “artikel 7, tweede lid” vervangen door: de artikelen 7, tweede lid, en 7a.

c. Artikel 10, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1°. De zinsnede “artikel 7, tweede lid” wordt telkens vervangen door: de artikelen 7, tweede lid, en 7a.

2°. Na “artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding” wordt een zinsnede ingevoegd, luidende: en artikel 7, eerste lid, van de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

d. Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

1°. De zinsnede “artikel 7, tweede lid” wordt vervangen door: de artikelen 7, tweede lid, en 7a.

2°. Na “artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding” wordt een zinsnede ingevoegd, luidende: en artikel 8, eerste lid, van de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

Artikel 17

Aan artikel 294 van het Wetboek van Strafrecht wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Het in het tweede lid, eerste volzin, bedoelde feit is niet strafbaar indien het bestaat uit het voorschrijven en verschaffen van middelen tot zelfdoding en is begaan door een levenseindebegeleider als bedoeld in de Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek die daarbij voldoet aan hoofdstuk 2 van die wet, en hiervan mededeling doet aan de gemeentelijke lijkschouwer overeenkomstig artikel 7a, onderdeel b, van de Wet op de lijkbezorging.

Artikel 18

Indien binnen twee jaar na de inwerkingtreding van artikel 15 geen opleiding overeenkomstig artikel 33d, eerste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg is aangewezen, draagt Onze Minister zorg voor de totstandkoming en instandhouding van ten minste één opleiding tot levenseindebegeleider die voldoet aan de bij of krachtens artikel 33c, eerste en tweede lid, van die wet gestelde eisen, tot het moment dat een andere opleiding tot stand komt.

Artikel 19

Onze Minister zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet, en vervolgens telkens na vijf jaar, aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel 20

Deze wet wordt aangehaald als: Wet toetsing levenseindebegeleiding van ouderen op verzoek.

Artikel 21

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.